

Rollfördelningar i byråkratin runt barnet och god mans uppdrag

Kommunen

Socialtjänsten

- Se till att barnet inte far illa
- Ordna ett boende för barnet
- Kontakter med biologiskt nätverk, föräldrar, anhöriga, vänner etc
- Socialtjänsten ska ge samma stöd till god man som till föräldrar i allmänhet i Sverige

Överförmyndare

- Rekrytera och utbilda gode män
- Pröva ansökan om förordnande av god man och ta beslut om förordnande och upphörande
- Tillsyns- och kontrollfunktion över gode män
- Pröva begäran och besluta om arvode och ersättning för uppdraget
- Lämna råd och upplysningar om enhetens verksamhet

Boendepersonal/familjehem

- Praktisk omvårdnad av barnet samt daglig löpande tillsyn
- Hålla god man/ särskild förordnad vårdnadshavare informerad om barnet
- Efterfråga och följa gode mannens/särskild förordnad vårdnadshavares beslut gällande barnet

Skola

- Barnet har rätt till skolundervisning.
- Barnet bör dock gå i skolan för undervisning i svenska språket och för att få struktur i sin vardag
- För barn med uppehållstillstånd krävs närvaro i skolan för att vara berättigad till studiebidrag

Landstingskommunen(Region Skåne)

Ensamkommande barn ska behandlas på samma villkor våra egna svenska barn, oavsett om PUT meddelats eller inte. Barn ska ges den hälso- och sjukvård inklusive barnpsykiatrisk vård och tandvård som de behöver. Behovet avgörs av professionella vårdgivare, som läkare, tandläkare, psykologer etc.

Migrationsverket

- Ta emot och pröva ansökan om asyl
- Registrera barnet vid en förläggning
- Ansöka om förordnande av god man
- Besluta om ekonomiskt bistånd till barnet och om ersättning till kommunen
- Träffa överenskommelse med kommuner om mottagande

God man

Det är överförmyndarnämnden som förordnar god man, enligt Lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn. Som god man träder du in i både vårdnadshavarens och förmyndarens ställe och ska därför:

- Ansvara för barnets personliga förhållanden och arbeta för att tillvarata dess rättigheter. Du har däremot inte ansvar för den dagliga omvårdnaden och tillsynen över barnet
- Företräda barnet i alla frågor som rör barnet, såväl personliga som ekonomiska och rättsliga
- Medverka vid träffar som barnet deltar i hos Migrationsverket, med det offentliga biträdet, vid utvecklingssamtal i skolan etc

Som god man förväntas du även:

- Vara insatt i allmänna regler för skola, sjukvård och socialvård
- Ha förståelse för barns behov och bakgrund
- Ha kulturell kännedom
- Ge barnet en inblick i hur samhället fungerar
- Eftersträva en god kontakt med såväl barnet som med dess kontaktperson på boendet
- Vid resor som rör barnets asylärende följer du med barnet, t ex för utredning vid Migrationsverket
- Om barnet avviker från boendet ska polisanmälan göras, denna kan göras av dig som god man eller av boendepersonalen. Avvikelsen ska omgående meddelas överförmyndarnämnden samt Migrationsverket.
- Skulle barnet vara i behov av vård enligt LVU, Lagen om vård av unga, anmäler du behovet till socialförvaltningen

Uppdraget startar

När överförmyndarnämnden får ansökan om god man från Migrationsverket kontaktas en tilltänkt god man som får avgöra om denne har möjlighet att ta uppdraget. Om uppdraget accepteras skickas ett faktablad med information om barnet såsom nationalitet, språk, boende, kontaktperson etc samt en blankett för samtycke och åtagande till den tillfrågade gode mannen som sedan tar kontakt med boendet för att bestämma en tid för en första träff med barnet.

Vid första mötet med barnet skriver du på blanketten för åtagande av uppdraget som god man och barnet skriver på blanketten för samtycke till att god man förordnas för barnet.

Den undertecknade blanketten återsändes skyndsamt till överförmyndarnämnden som fattar beslut om förordnande av god man. Beslutet sänds per post till såväl god man, som till barnet och Migrationsverket.

Efter att du förordnats som god man för barnet ska du inom 2 månader inge en tillgångsförteckning över barnets tillgångar till överförmyndarnämnden. Förteckningen utvisar om barnet har några tillgångar eller inkomster och om det är du som god man som i så fall handhar dessa för barnets räkning. Förteckningen ska undertecknas på heder och samvete.

Som god man för ensamkommande barn redovisar du i fyra perioder per år, 1 januari-31 mars, 1 april-30 juni, 1 juli-30 september samt 1 oktober-31 december, till överförmyndarnämnden. Redovisningarna ska spegla det arbete som du har som god man, d v s antal besök hos barnet, besök hos offentligt biträde, Migrationsverket, skola etc, antal mil samt eventuella utlägg. Till styrkande av uppgifterna ska kontrolluppgifter, saldobesked och andra handlingar biläggas. Redovisningen ska undertecknas på heder och samvete.

Om barnet får PUT får du eventuellt en udda redovisningsperiod då du ska redovisa från dagen för ditt förordnande t o m den dag då Migrationsverket skriver ut barnet till kommunen, d v s en månad efter PUT, alternativt från senaste redovisningsperioden t o m den dag då Migrationsverket skriver ut barnet till kommunen.

Arvode

Arvode till god man betalas ut av överförmyndarnämnden enligt nedan:

Arvode, arbetad tid: 200 kr/timme

Restidsersättning: 35 kr/timme för vanliga resor så som till och från barnets boende, till socialsekreterare, skola etc

Restidsersättning: 200 kr/timme för resor tillsammans med barnet till och från möte med Migrationsverket och offentligt biträde för tid där ni arbetar, d v s planerar/diskuterar mötet. Observera att ni måste kunna styrka att möte skett ex genom kallelse. Finns inte kallelse eller liknande underlag med i kvartalsredogörelsen kommer istället den lägre restidsersättningen att tillämpas. Vi kommer inte att påminna om detta.

Milersättning: 18:50 kr/mil

Kostnadsersättning: faktiska kostnader ersätts mot kvitto

Överförmyndarnämnden har möjlighet att återkräva arvodet hos Migrationsverket inom viss tid, av vilka skäl god man bör redovisa sitt uppdrag i anslutning till att kvartalen löper ut.

När barnet fått PUT blir det utskrivet till kommunen. Därefter ansöker socialförvaltningen om särskilt förordnad vårdnadshavare hos tingsrätten. Tingsrätten utser en särskilt förordnad vårdnadshavare för barnet. På gode mannens yrkande betalar överförmyndarnämnden arvode. Detta arvode återkräver överförmyndarnämnden sedan hos socialförvaltningen.

Arvode till särskilt förordnad vårdnadshavare betalas enligt schablon om 2 000 kr/mån och 500 kr/mån för kringkostnader.

Överförmyndarnämnden ansvarar för rekryteringen av gode män medan socialförvaltningen ansvarar för rekryteringen av särskilt förordnade vårdnadshavare. Samverkan finns mellan överförmyndarnämnden och socialförvaltningen kring rekryteringen av särskilt förordnade vårdnadshavare.

Ekonomi

Som god man ska du ansöka om dagersättning för barnet hos Migrationsverket. Dagersättning betalas ut till ett Ica-kort. Dagersättning förväntas täcka behovet av fickpengar och eventuella vård/medicinskostnader. Dagersättning till barn i kommunens boende är f n 24 kr/dag och för barn i jourhem/familjehem 61 kr/dag. Skillnaden på ersättning beror på att kommunen får ersättning från Migrationsverket till täckande av kostnader för kost, logi och omvårdnad. När barnet bor i jourhem/familjehem förväntas dagersättning förutom fickpengar och kostnad för vård/medicin även täcka barnets matkostnader. Ica-kortet är en värdehandling som du som god man ansvarar för. Som god man utövar du förmyndarskap för barnet och är därmed även ansvarig för fördelningen av barnets pengar, hur de ska användas och förvaltas. Tänk på att det sällan är till fördel för barnet att få del av samtliga sina pengar vid ett tillfälle. Särskilt bidrag Du kan söka särskilt bidrag för barnet hos Migrationsverket för kostnader som ex kläder inför sommar och vinter, aktiviteter, optiker m m. Ansökan görs på en särskild blankett som du kan hämta på Migrationsverkets hemsida, www.migrationsverket.se, ange ”särskilt bidrag” i sökfältet. Det är sedan Migrationsverket som beviljar eller avslår ansökan. Kommunikation Kommunikationen med barnet är betydelsefull och mycket av kommunikationen kommer att ske med hjälp av tolk. Som god man ska du aldrig behöva känna dig ensam i de frågeställningar och funderingar som dyker upp, du ska veta att du alltid kan vända dig till personalen på boendet för råd och svar. Att skapa en relation kan ta tid och det kan uppstå konflikter, precis som i en familj med egna barn. Betydelsen och vikten av ditt engagemang i uppdraget är därför stort.

Det är viktigt att god man är medveten om att en del barn kommer från krig, kris och andra svårigheter och därför befinner sig i en situation av osäkerhet och väntan. Det är även fallet att en majoritet av barnen har trauman till följd av krigshändelser och övergrepp som är svåra att bearbeta psykologiskt och socialt.

Asylprocessen är invecklad och kan vara utdragen. Stress, förhoppningar och språkförbistringar kan göra att barnet inte uppfattar de förutsättningar som ges i asylprocessen. Det är därför viktigt att du som god man känner till betydelsen av att samtala med barnet fortlöpande kring vad som kommer hända och att man hela tiden är öppen och ärlig om att barnet kanske inte kommer att få stanna i landet. Med anledning av detta är det av vikt att jobba för att barnet om möjligt ges tillfälle att hålla kontakten med anhöriga/familj i hemlandet. Boendet ansvarar för den dagliga omvårdnaden, fritidsaktiviteter samt den dagliga sysselsättningen i form av ex skola. Barnen stannar i boendet tills de fått beslut om PUT, (permanent uppehållstillstånd), eller tills de genom avvisningsbeslut lämnar landet. Om barnet fyller 18 år och blir myndig innan Migrationsverket fattat beslut om PUT, alternativt avvisning, hänvisas barnet till ett vuxenbo-

ende i Malmö. När barnet fyllt 18 år och har fått PUT har socialförvaltningen en rutin för utslussning till eget boende för barnet där man helt utgår från barnets egen förmåga att klara sig själv.

Barnet ska beredas tillfälle att gå i skola och det är du som god man som ansvarar för att inskrivningen äger rum. Du som god man är att ses som vårdnadshavare(målsman) för barnet och bör därför närvara vid utvecklingssamtal och andra samtal som rör barnet. Det är dock inte din uppgift att följa barnet till och från skolan. Skulle detta behov finnas är det istället boendepersonal eller kontaktperson som ska ordna detta.

Barnet har rätt till samma kostnadsfria sjukvård som andra barn bosatta i Sverige, och medicinordination ska bekostas av barnet, tänk på att använda högkostnadskortet. För receptförskrivna medicin betalar barnet max 50 kr för en medicinordination. Du som god man ska se till att en hälsoundersökning sker så snart som möjligt samt är den som har huvudansvaret för kontakten med hälso- och sjukvården. Det är dock inte din uppgift att följa barnet till och från läkarbesök. Det är istället boendepersonal eller kontaktperson som ska ordna detta. Det är däremot din skyldighet att hålla dig informerad om barnets hälsa.

Tänk på att barnet måste visa upp sitt LMA-kort vid hälso- och sjukvården. Kortet visar att barnet är asylsökande och har rätt att vara i landet under väntetiden. Även om LMA-kortet har samma format och delvis samma innehåll som ett identitetskort (ID) så är det inget ID-kort. Det intygar enbart att barnet är inskrivet i Migrationsverkets mottagningssystem under det namn som står på kortet.

Som god man har du rätt att föra barnets talan om det utsatts för eller begår ett brott. Du ansvarar för att hålla kontakt med polis, åklagare, advokat/målsägandebiträde och rätten.

Svenska Röda Korset kan vara behjälpliga vid familjeåterförening. Som god man har du att verka för att familjeåterförening kan ske, i normalfallet i barnets hemland. Migrationsverket kan i särskilda fall bevilja uppehållstillstånd för att familjeåterförening ska kunna ske i Sverige.

God man för ensamkommande barn lyder inte under sekretesslagen och du har inte heller tystnadsplikt gällande barnet men det är av största vikt att du inte lämnar ut uppgifter om barnet till obehöriga. Var särskilt försiktig med information som du fått i förtroende från barnet. För tillvaratagande av barnets rätt kan du ha rätt att ta del av sekretessbelagda uppgifter som rör barnet. Denna rätt omfattas dock inte av den hos överförmyndarnämnden förda akten.

Alla ensamkommande asylsökande barn får ett offentligt biträde, en advokat, som företräder barnet i asylprocessen. Det är viktigt att du tar kontakt med det offentliga biträdet så snart som möjligt efter att du blivit förordnad som god man. Det offentliga biträdet ska tillsammans med barnet presentera de fakta och det material som anses styrka barnets ansökan om asyl.

Om det offentliga biträdet inte redan ansökt om asyl för barnet ska du som god man se till att det blir gjort. Om barnet får avslag på asylansökan är det du tillsammans med barnet som beslutar om överklagan ska göras, observera att du har rätt att bestämma detta själv men du bör diskutera det med barnet och alltid ha barnets bästa för ögonen. Det är ditt uppdrag att se till att barnet får en rättvis prövning och att hjälpa barnet att få fram den information som kan behövas vid Migrationsverkets prövning. Det är dock inte ditt uppdrag att se till att barnet får uppehållstillstånd. Du ska istället vara tydlig med att det kan vara så att barnet inte får stanna i Sverige. Du ska vara ett stöd för barnet under processen.

När Migrationsverket fattat beslut i asylärendet skickas detta ut skriftligt till godemannen. Beslutet kan vara ett avslag eller ett beslut om antingen permanent eller tidsbegränsat uppehållstillstånd. Barnet får sitt

beslut delgivet muntligen vid besök på Migrationsverket. Beslutet är överklagningsbart i 3 veckor fr o m delgivningsdagen. En kopia av beslutet ska du omgående skicka till överförmyndarnämnden.

När barnet erhållit permanent uppehållstillstånd. (PUT) Överförmyndarnämnden ska så snart kopia på beslutet inkommit anmäla behov av särskild förordnad vårdnadshavare för barnet till socialförvaltningen. Barnet ska erhålla sina fyra sista siffror i personnumret samt folkbokföras på sin boendeadress, inte eventuell vistelseadress. Anmälan görs hos Skatteverket, tag med en kopia av beslutet om uppehållstillstånd. Barnet ska ha ett ID-kort, ansökan görs hos Skatteverket. Observera att ansökningsavgiften om 400 kr ska vara inbetald till Skatteverket innan ni besöker Skatteverkets kontor. Du kan ansöka om att få denna kostnad betald av socialförvaltningen. Om barnet är under 16 år har denne rätt till barnbidrag fr o m den dag rätten beslutat om särskilt förordnad vårdnadshavare. Ansökan om barnbidrag görs hos Försäkringskassan. Observera att enligt 16 kap 9 § socialförsäkringsbalken är det endast särskilt förordnad vårdnadshavare som kan ansöka om barnbidrag. Enligt 18 § kan dock socialnämnden, vid synnerliga skäl, på begäran få barnbidraget utbetalt till ”annan lämplig person” eller till nämnden själv. Det bör understrykas att barnbidraget inte är barnets pengar utan är ett bidrag till den som har den faktiska vårdnaden om barnet ex familjehem eller HVB-hem. Försäkringskassan kan besluta om att barnbidraget ska beviljas retroaktivt men då bara fr o m den dag vårdnadshavare förordnades. Om barnet är över 16 år och studerar på gymnasienivå ska du ansöka om studiebidrag med extra tillägg hos CSN, handläggaren på socialförvaltningen ska bilägga ett intyg om barnets ekonomiska situation. Det är du som god man som bestämmer hur pengarna ska användas och förvaltas. Öppna ett bankkonto till barnet så snart barnet fått sitt fullständiga personnummer.

Får barnet avslag på sin ansökan kan man tillsammans med det offentliga biträdet överklaga beslutet.

Överklagandet skickas till Migrationsverket som omprövar beslutet. Om beslutet står fast överlämnas ärendet till Migrationsdomstolen. Det finns möjlighet att överklaga Migrationsdomstolens beslut till Migrationsöverdomstolen men de tar bara upp principiellt viktiga fall och först efter att ha beviljat prövningstillstånd. Om barnet får avslag i alla instanser ska du förbereda barnet på att denne kommer att få lämna landet. Migrationsverket måste utreda att/om det finns ett organiserat mottagande för barnet i hemlandet. D v s man måste veta att föräldrar, anhöriga eller t ex ett barnhem tar emot barnet när det anländer. Det är alltid någon från Migrationsverket som följer med barnet på resan tillbaka. Om barnet får ändrade förhållanden Om barnet får ändrade förhållanden, ex boende, familjeåterförening eller flytt till annan kommun ska du omgående meddela överförmyndarnämnden och handläggare på socialförvaltningen/kontaktperson på boendet om detta. Godmanskapet upphör när:

- barnet fyller 18 år. Inget särskilt beslut krävs
- barnet har återförenats med sina föräldrar i Sverige och dessa är i stånd att utöva vårdnaden om barnet. Du ska informera överförmyndarnämnden om återföreningen. Särskilt beslut från överförmyndarnämnden krävs
- annan vuxen som anses ha trätt i vårdnadshavares ställe (anhörig) och meddelat att han/hon påtar sig ansvaret som vårdnadshavare. Handling eller utredning som styrker behörigheten ska inges till överförmyndarnämnden. Tingsrätten beslutar om särskilt förordnad vårdnadshavare och överförmyndarnämnden beslutar om upphörande av godmanskapet
- barnet lämnar landet permanent. Särskilt beslut från överförmyndarnämnden krävs

- särskilt förordnad vårdnadshavare har utsetts och förordnats av tingsrätten. Överförmyndarnämnden beslutar om upphörande av godmanskapet Entledigande av god man Du begär ditt entledigande hos överförmyndarnämnden i den kommun barnet är placerad i, det är också dit du lämnar din redovisning och arvodesyrkan. Observera att du är skyldig att kvarstå som god man tills beslut om ditt entledigande och eventuellt förordnande av ny god man meddelats. Skriftligt beslut sänds ut per post. Om god man avlider Det är viktigt att du informerar dina anhöriga om att du är god man och var du förvarar alla handlingar som rör uppdraget då det är ditt dödsbo som är ansvarigt för slutredovisning till överförmyndarnämnden och att barnets tillgångar lämnas över till ny god man. Det är därför viktigt att du alltid förvarar handlingar kopplade till ditt uppdrag i god ordning.

Checklista för åtgärder när du fått ditt god man förordnande

När du förordnats som god man för ett ensamkommande barn bör du omgående vidta nedan åtgärder. Det är du som god man som är ansvarig för att åtgärderna vidtas.

- Om det funnits en god man sedan tidigare, ta kontakt med denne för att få information om barnet och en lägesrapport
- Kontakta boendet för att informera om ditt uppdrag och informera dig om barnet
- Boka en träff med barnet, eventuellt kan tolk behöva bokas. Tala med boendet om eventuell möjlighet till gemensam tolktid. Om tolk behövs i övrigt följer du instruktioner du fått av överförmyndarnämnden. Berätta för barnet om ditt uppdrag och kom överens om hur ofta ni ska träffas och när/hur barnet kan komma i kontakt med dig
- Boka en träff med barnet, kontaktpersonen på boendet och eventuellt handläggaren på socialförvaltningen för att ta tillvara barnets behov och intressen
- Kontakta skolan för att informera om att du är god man för barnet samt skriv in denne som elev om det inte redan gjorts
- Kontakta Migrationsverket och meddela att du förordnats som god man för barnet
- Om barnet fått ett offentligt biträde, etablera kontakt och meddela ditt uppdrag

Checklista för barn som fått permanent uppehållstillstånd (PUT)

När ditt ensamkommande barn erhållit PUT bör du omgående vidta nedan angivna åtgärder. Det är du som god man som ansvarar för att det blir gjort, i samråd med barnet och boendet.

- Beslut om uppehållstillstånd skickas från Migrationsverket till gode mannen och barnet. En kopia av beslutet ska du omgående inge till överförmyndarnämnden
- Meddela barnet om beslutet genom ett besök på boendet
- Meddela boendet om beslutet
- Meddela skolan om beslutet

- Tag med beslutet om PUT till Skatteverket och ansök om personnummer för barnet, då det kan ta upp till 4 veckor innan barnet får sitt personnummer är det viktigt att ombesörja detta så snart som möjligt
- Gör adressändring/folkbokför barnet på boendeadressen, anmälan görs hos Skatteverket
- Ansök om bidrag hos socialförvaltningen för ansökan om ID-kort. Ansökan om ID-kort görs hos Skatteverket efter att ansökningsavgiften betalats in till Skatteverket. ID-kort bör sökas omgående då barnets LMA kort från Migrationsverket ska återlämnas när barnet fått PUT
- Öppna ett bankkonto till barnet när denne fått sina 4 sista siffror i personnumret
- Ansök om CSN- bidrag och extra tillägg om barnet är över 16 år och studerar på gymnasienivå
- Om barnet är under 16 år är det barnbidrag som ska sökas och endast särskilt förordnad vårdnadshavare kan ansöka om detta
- Kontrollera att inga medel står kvar på barnets ICA-kort i god tid innan kortet blir ogiltigt, d v s innan en månad efter att barnet fått PUT. Medel som står kvar på kortet när det blir ogiltigt ”brinner inne”

Checklista för åtgärder om barnet får avslag på sin asylansökan

- Beslutet delges muntligen till barnet
- Avgör tillsammans med barnet och dess offentliga biträde om överklagan ska inges till Migrationsverket eller om barnet önskar nöjdförklara sig
- Överklagan inges till Migrationsverket som omprövar beslutet alternativt överlämnar ärendet till Migrationsdomstolen
- Migrationsdomstolens beslut kan överklagas till Migrationsöverdomstolen Detta kräver dock prövningstillstånd
- Om barnet får avslag i alla instanser ska du förbereda barnet på ett återvändande till hemlandet
- Du kvarstår som god man tills beslutet om avvisning verkställts och barnet lämnat landet. Du ska därför informera överförmyndarnämnden om avslag, överklagan och verkställt beslut.

Eventuella ytterligare frågor besvaras av överförmyndarhandläggare, i första hand under telefontid.